

ΤΑ ΔΑΣΗ

— Ἡ βλάστησις εἶνε φαινόμενόν τι φυσικόν, φυσικὴ τῆς γῆς ιδιότης· ἡ γῆ καλύπτεται ὑπὸ φυτῶν δυνάμει τῆς ἰδιαζούσης αὐτῆς δυνάμεως, ὑπὸ μόνης δὲ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας ἀπογυμνοῦται. Ἀκαλλιέργητος, παράγει παντοειδεῖς θάμνους καὶ καλύπτεται ὑπὸ δασῶν προϊόντος τοῦ χρόνου. Διὰ τῆς βλαστήσεως ἡ ἀγονωτέρα γῆ γονιμοποιεῖται. Τῶντι, οἱ λειχῆνες προσκολλώμενοι εἰς τὰ πλευρὰ τῶν σκληροτέρων βράχων διασπῶσιν αὐτοῦς καὶ διὰ τῆς ὑγρασίας, ἣν μεταδίδουσιν αὐτοῖς, ἐπιταχύνουσι τὴν ἀποσύνθεσιν αὐτῶν. Οὕτω δὲ σχηματίζονται διάστρωσις τις ἐκ χόματος, ἐφ' ἧς φυτὰ κρείττονα τῶν πρώτων εὐρίσκουσι θέσιν ἐπιτηδείαν· μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον, ἡ διάστρωσις αὕτη γίνεται ἀρκούντως παχεῖα, ὅπως ἀναβλαστήσουσιν ἐν αὐτῇ οἱ σπύροι δένδρων νίσχυροτέρων. Ἄμα δὲ ταῦτα φυῶσι, γίνονται δραστήρια κατὰ τροφῆς ὄργανα· καὶ αἱ μὲν ρίζαι αὐτῶν ἐπεκτεινόμεναι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις πρὸς εὐρεσιν τροφῆς, εἰσχωροῦσιν εἰς τὰς ἐλαχίστας βραγάδας καὶ συσφίγγουσαι κανασυντρίβουσι τοὺς βράχους, τὰ δὲ φύλλα αὐτῶν ἀποσυντιθέμενα μεταβάλλονται εἰς φυτικὴν γῆν. Τοιοῦτω τρόπῳ διὰ τῶν δασῶν ἀνεμορρώθη ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς καὶ κατέστη κατοικήσιμος. Χάρις εἰς αὐτὰ, ὁ ἄνθρωπος εὗρε τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ἐτοίμην καὶ ἠδυνήθη νὰ ἐγκαταβιώσῃ, ἄνευ κινδύνου ἀμέστου ἐξοντώσεως. Προσέτι δὲ τὰ δάση ἐπισκιάζοντα τὸ ἔδαφος διατηροῦσι τὴν εἰσδύουσαν ἐν αὐτοῖς ὑγρασίαν. Διὰ μὲν τῶν ριζῶν, διευκολύνουσι τὴν εἰς τὰ κατώτερα στρώματα διήθησιν τῶν ὑδάτων· διὰ δὲ τῆς ἐπισκιάσεως τῶν φύλλων διακωλύουσι τὴν ἐξάτμισιν καὶ διὰ τῆς ὑπὸ τῶν

φύλλων ἐκρίσεως τῆς ὑγρασίας, ἣν ἀπερρόφησαν αἱ ρίζαι τῶν δένδρων, ἔτι μᾶλλον ἀξάνει ἡ ὑγρομετρικὴ τῆς χώρας κατάστασις. Ἴδου τί λέγει περὶ τούτων ὁ Χουμβολτ. «Οἱ ἀποκόπτοντες τὰ δένδρα τὰ καλύπτοντα τὰς κορυφὰς καὶ τὰς βράχεις τῶν ὄρεων, προπαρκατευρίζουσιν ὑφ' ὅλα τὰ κλίματα δύο μεγάλας συμφορὰς διὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς, τὴν ἔλλειψιν τῆς κυσίμου ὕλης, καὶ τὴν στειρώτην τῶν πηγῶν. Τὰ δένδρα καθιστῶσι τὰς πηγὰς ἀφθονωτέρας, οὐχὶ ὡς τινες νομίζουσι, διότι ἐφελεύουσι τοὺς διικνεύμενους εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ἀτμούς, ἀλλὰ διότι κυρίως κατασπάζοντα τὴν γῆν ἐλαττοῦσι τὴν ἐξάτμισιν τῶν εἰς τὴν σπλάγχνα τῆς γῆς εἰσδύοντων ὑδάτων. Ὅσακις λοιπὸν τὰ δένδρα καταβάλλονται, ὡς τοῦτο γίνεται ἐν Ἀμερικῇ, ὑπὸ τῶν ἀποίκων τῆς Εὐρώπης, ἀτάκτως καὶ ἀπερισκέπτως, αἱ πηγαὶ στειροῦνται καὶ ἡ κοίτη τῶν ποταμῶν ἀποξηραίνεται. Ἐπερχομένων δὲ ραγδαίων ὑετῶν τὰ καταρρέοντα ὕδατα μεταμορφοῦνται εἰς χεῖμαρρους. Τρόντι, ἐπειδὴ μετὰ τῶν δένδρων τὰ χόρτα καὶ ἡ χλόη ἐξαφανίζονται, τὰ ὕδατα δὲν ἀπαντῶσι πρόσκομμα εἰς τὴν ῥοὴν αὐτῶν, καὶ ἀντὶ κατασταλάζοντα νὰ ἐπαυξήσωσιν ἀνεπιεικῶς τὸν ὄγκον τῶν ποταμῶν, καταρρέοντα ὡς χεῖμαρροι, συναποσπῶσι τὴν γῆν καὶ κατακλύζουσι τοὺς ἀγρούς.» Ἐκτὸς δὲ τούτων, τὰ δάση βελτιοῦσι καὶ τὴν κλιματολογικὴν τῆς χώρας κατάστασιν. Ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ, ὡς γνωστὸν, εἶνε κρᾶμα ἐκ δύο ἀερίων ὀξυγόνου καὶ ἀζώτου. Ὁγκος ἀέρος εἰς 100 μέρη διηρημένος, περιέχων 79 ἀζώτου καὶ 21 ὀξυγόνου, προσθετὸν δὲ καὶ ἐλάχιστον τι ποσὸν ἀνθρακικοῦ ὀξέος, συνισταμένου ἐξ 8 μερῶν ὀξυγόνου καὶ 3 ἀνθρακος. Τὸ μικρὸν τοῦτο ποσὸν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος χρησιμεύει εἰς τὴν ἀναπνοὴν τῶν φυτῶν.

Τὸ φυτὸν ἀναπνέει καὶ ἀποσυντίθησι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ, διατηρεῖ δὲ τὸν ἀνθρακα μετ' ὀλίγου ὀξυγόνου καὶ ἐκπέμπει τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ὀξυγόνου. Καὶ ταῦτα μὲν συμβαίνουσιν ὁσακίς τὰ φυτὰ εἶνε ἐκτεθειμένα εἰς τὸ ἠλιακὸν φῶς, ἀλλ' ἐν τῷ σκότει συμβαίνει τὸ ἐναντίον· δηλ. τὸ φυτὸν ἐκπέμπει μὲν ἀνθρακικὸν ὀξὺ, ἀπορροφᾷ δὲ τὸ ὀξυγόνον, τοῦτου δ' ἕνεκα, φυτὸν τὸ ὁποῖον διατηρεῖται συνεχῶς ἐν σκιᾷ ἀποχραίνεται.

Ἐκ τούτου δῆλον, ὅτι ἡ ὑπαρξίς φυτῶν ἐν τινι χώρῳ, συντελεῖ τόσῳ μᾶλλον εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαιρας, ὅσῳ αἱ ρίζαι τῶν δένδρων ἀπορροφῶσιν ὡς γνωστὸν, τὰς ἐν τῇ γῆ μiasματικὰς οὐσίας, τὰς λεγομένας ὑπὸ τῶν Γάλλων, *émanations telluriques*.

Τὰ **δάση** ἐπιδρῶσι καὶ ἐπὶ τῆς διανομῆς τῶν υδατῶν, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν κκ. Mathieu καὶ Fautrat γενομένων πειραμάτων. Ἐν τῷ δάσει, ἡ μέση θερμοκρασία εἶναι πάντοτε κατωτέρα τῆς ἐν ἀσκεπῇ χωρίῳ. Ἡ δὲ ἀπόψυξις καὶ ἡ θέρμανσις γίνονται βραδύτεραι καὶ δὲν παράγουσιν αἰφνιδίως μεταβολάς· ἐξ οὗ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι τὰ δάση τείνοντα εἰς τὸ νὰ καταβιδάζωσι τὴν γενικὴν θερμοκρασίαν, ἐλαττοῦσι τὰς πρεκροπὰς αὐτῆς καὶ καθιστῶσι σπανιώτερα τὰ ἐπικίνδυνα μετεωρολογικὰ φαινόμενα. Ἐκ τοῦ ὅτι δὲ ἡ θερμοκρασία εἶνε σχετικῶς ψυχροτέρα ἐντὸς τῶν δασῶν, ἔπεται ὅτι ἐπὶ ἐδάφους δασώδους, αἱ βροχαὶ εἰσὶ συχνότεραι ἢ ἐπὶ ἐδάφους γυμνοῦ· τὰ γενόμενα πειράματα ἐπεβεβαίωσαν τὸ συμπέρασμα τοῦτο. Τὸ ποσὸν τῆς βροχῆς τὸ καταπίπτον ἐν τοῖς εὐκράτοις ἡμῶν κλίμασι, ἐπὶ χώρας δασώδους εἶνε 6 τοῖς 100 ἀνώτερον τοῦ καταπίπτοντος ἐπὶ χώρας γυμνῆς. Τὸ φύλλωμα τοῦ δάσους διακρατεῖ τὸ δέκατον περίπου τοῦ ὕδατος τούτου· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐξάτμισις εἶνε πεντάκις μικροτέρα ἐν τῷ δάσει, ἢ εἰς τὰ ἐκτὸς αὐτοῦ, τὸ ἕδαφος τοῦ δάσους διατηρεῖ τὴν ὑγρασίαν, ἣν αἱ ἀρόσιμοι γαῖαι πρὸ πολλοῦ ἀπώλεσαν. Οἱ ἀριθμοὶ οὗς ἀναφέρει ὁ κκ. Mathieu ἐφαρμόζονται εἰς μόνας τὰς εὐκράτους χώρας. Ἄλλ' ἐν ταῖς μεσοτροπικαῖς χώραις, αἱ μεταξὺ τῶν δασωδῶν καὶ τῶν ἀσκεπῶν χωρίων διαφοραὶ εἰσὶ πολλῶ μᾶλλον ἐπαισθηταί. Τῶντι τὰ πειράματα ταῦτα ἐπαναληφθέντα εἰς τὴν Εὐέλπιδά ἄκραν ἀπέδειξαν, ὅτι ἡ γενομένη ἐν γυμνῷ ἐδάφει ἐξάτμισις εἶνε πολλῶ μεγαλύτερα τῆς ἐν δασώδει ἐδάφει. Ὁ κκ. Blore παρετήρησεν, ὅτι ἐντὸς ἑξ ἡμερῶν, ἡ διαφορὰ αὕτη εἶνε ἐνὸς δακτύλου, ἐν ἀγείῳ 60 ποδῶν διαμέτρου· ὥστε εἷς δάκτυλος εἰς ἑξ ἡμέρας δίδει 17 δακτύλους ἐν ἑκατὸν δύο ἡμέραις, καθ' ἃς διαρκεῖ ἡ ὑγρασία, ἥτοι 4300 κυβικὰ μέτρα κατὰ τετραγωνικὸν μυριάμετρον· οὕτω δὲ καθ' ἑκα-

στον μυριάμετρον δάσους καταστραφέντος, εξατμίζονται ἐπὶ ματαίῳ καθέκαστον ἔτος 4300 κυβικά μέτρα ὕδατος.

Εἰς τοιαῦτα ἄδενδρα μέρη, αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου εἰσδύουσαι ἄνευ προσκόμματος ἐντὸς τῶν βαθυτέρων στρωμάτων θερμαίνουσιν αὐτὰ, ἀποσυνθέτουσι τὴν φυτικὴν γῆν, ὅσπην δὲν παρέστυρεν ὁ ἄνεμος, ἐκκαίουσι τὸν ἄνθρακα καὶ ἀποδίδουσαι τὴν ἀμμωνίαν εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, ἐλαττοῦσι τὴν ὑγρότητα τοῦ ἐδάφους, τὸ ὁποῖον καθιστῶσι ξηρὸν καὶ ἄγονον. Ὡσαύτως δὲ ἡ ἔλλειψις τῶν δασῶν καθίστησι σπανιωτέρου; τοὺς ὕετους, καθότι ἡ ἀκτινοβολία τοῦ ἐδάφους ὑψοῦσα τὴν θερμοκρασίαν, διασκεδάζει τοὺς ὑπὸ τῶν ἀνέμων συσσωρευμένους ἀτμούς, οἵτινες δὲν διαλύονται εἰς βροχὴν, εἰμὴ μόνον ὅταν ἐναντίος ἄνεμος ἀναστέλλων τυχὸν τὸ ἀρχικὸν ῥεῦμα συμπιέζη τὰ νέφη καὶ συμπυκνοῖ τὴν ὑγρασίαν αὐτῶν. Ἡ συμπύκνωσις αὕτη γίνεται τότε αἰφνιδίως ἐκπέμπουσα μεγάλην ποσότητα ἤλεκτρισμοῦ καὶ προξενοῦσα καταστρεπτικὰς πολλακίς θυέλλας μετὰ χαλάζης.

Ἡ δὲ χάλαζα σχηματίζεται ἐκ τῆς ταχυτάτης εξατμίσεως, ἣν ὑφίσταται ἡ βροχὴ διερχομένη στρώματα ἀέρος ξηρὰ, ἀφαιροῦντος ἀπ' αὐτῆς ἀρκετὴν ποσότητα θερμότητος, ἐξ οὗ προκύπτει ἡ πῆξις. Ὡς ἐκ τούτου ἡ χάλαζα εἶναι πολὺ συχνοτέρα εἰς τὰ γυμνὰ ἢ εἰς τὰ δασώδη χωρία. Ὁ κ. Cantegril ἔφορος τῶν δασῶν ἐν Καρκασώνῃ, μνημονεύει ὅτι τῇ 8 Ἰουνίου 1874 καταιγὶς φοβερὰ μετὰ χαλάζης ἔβαινεν ἀπὸ τοῦ βορειοδυτικοῦ πρὸς τὸ νοτιανατολικὸν, ἐπενεγκοῦσα δὲ μεγάλην καταστροφὴν ἐν τῷ νομῷ τοῦ Ariège ἐντελῶς ἄδενδρον ὄντα, ἔφθοξεν εἰς τὸ νότιον μέρος τοῦ νομοῦ τοῦ Aude, τὸ ὁποῖον κκλύπτεται ὑπὸ ἐλατῶν. Ἀλλὰ τότε ἡ χάλαζα ἔπαυσε πίπτουσα, ἤρχισε δὲ πάλιν ἐν τῷ νομῷ τῶν ἀνατολικῶν Πυρηναιῶν, ὅπου τὰ δάση σχεδὸν ἐντελῶς κατεστράφησαν καὶ ἠρήμωσε τοὺς ἐπὶ τῆς διαβάσεως αὐτῆς κειμένους δήμους. Καὶ ὁμοῦς ὑπεράνω τῶν δασῶν ὁ ἀπὸ ἧτο πλήρης ἤλεκτρισμοῦ, καθότι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θυέλλης, ὁ κεραυνὸς κατεκερμάτισεν ὀκτὼ ἐλάτας. Παρατηρητέον προσέτι, ὅτι ἐπειδὴ κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους ἡ γῆ ὅτε μὲν ἐκπέμπει τὴν θερμότητα αὐτῆς, ὅτε δὲ δέχεται τὴν τοῦ ἡλίου, ἡ καταστροφὴ τῶν δασῶν

ἀφαιρουῖσα προστατευτικὸν πικραπέτασμα, καθίστησι τὸ κλίμα ψυχρότερον μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα, θερμότερον δὲ κατὰ τὸ θέρος. Οἱ ἄνεμοι πνέουσι τότε ἀπροσκόπτως καὶ σκρώνουσι τὴν καλύπτουσαν τὸ ἔδαφος χιόνα, ἣτις συσσωρευομένη εἰς τὰ κοῖλα μέρη τῆς γῆς, γίνεται κατὰ τὸν χρόνον τῆς τήξεως παρὰ τὸς πλημμυρῶν εἰς τὰς κοιλάδας. Οὕτω δὲ οἱ μὲν ῥύακες ξηροὶ κατὰ τὸ θέρος μετατρέπονται κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ κατὰ τὸ ἔαρ εἰς βικίους χειμᾶρρους, τὰ δὲ ὄρη κατατριβόμενα ἐμφράττουσι τοὺς ποταμοὺς διὰ τῶν συντριμαμάτων αὐτῶν, καὶ εἰς τὰς ἐκβολὰς αὐτῶν σχηματίζονται σύρτεις λίαν ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν ναυτιλίαν. Ἡ φυτικὴ γῆ παρασυρομένη ὑπὸ τῶν ῥευμάτων ἀποσπᾶται ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν ὄρεων, αἱ δὲ λίμναι μεταβάλλονται εἰς ἔλη, ὥστε ἡ ἄδενδρος χώρα καθίσταται ἥττον παραγωγὸς καὶ ἥττον κατοικήσιμος.

Ἐὰν ρίψωμεν τὰ βλέμματα ἡμῶν εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου θέλομεν ἀναγνωρίσει τὴν ὁρθότητα τῶν θεωρητικῶν τύτων πορισμάτων. Πάντα τὰ κατωκημένα σήμερον μέρη ἐκαλύπτοτο ἄλλοτε ὑπὸ δασῶν, ὧν πανταχοῦ εὐρίσκονται τὰ ἴχνη. Ἡ δὲ μετάθεσις ἀπὸ τοῦ ἀγρίου εἰς κρείττονα βίον δὲν κατωρθώθη εἰμὴ διὰ τῆς ἐν μέρει ἐκχερσώσεως τῶν δασῶν, ἀλλὰ πολλαχοῦ αἱ ἐκχερσώσεις ὑπερέβησαν τὰ λογικὰ ὄρια. Καὶ εἰς μὲν τὰς ψυχρὰς ἢ τὰς εὐκράτους χώρας, ὡς λ. χ. τὴν βόρειον Εὐρώπην, τὸν Καναδᾶν, τὰς ἀνατολικὰς τῆς βορείου Ἀμερικῆς χώρας, ἡ καταστροφή τῶν δασῶν ὁμολογουμένως ἠλάττωσε τὴν δριμύτητα τοῦ κλίματος, ὅπερ κατέστη ξηρότερον, θερμότερον καὶ ὑγιεινότερον. Διὰ τῆς ἀποκοπῆς τῶν δασῶν πύξησε συγχρόνως ἡ ἔκτασις τῶν ἀροσίμων γαιῶν καὶ οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν ἐκείνων ἀπήλαυσαν κρείττονας ὄρους ὑπάρξεως. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω ἐν τῇ μεσημβρινῇ Εὐρώπῃ, ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Ἀφρικῇ.

Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ μικρὰ Ἀσία δὲν περιστῶσι σήμερον τὴν εἰκόνα, ἣν περιέγραψαν οἱ ἀρχαῖοι. Αἱ πηγαί, οἱ ῥύακες, οἱ καταρράκται ἔπαυσαν μινυρίζοντες· αἱ καρποφόροι ἄλλοτε πεδιάδες ἤρημώθησαν, αἱ δ' ἀμπελόφυτοι καὶ ἐλαιόφυτοι κλιτύες παρρησιάζουσι σήμερον τὸ οἰκτρὸν θέαμα βράχων γεγυμνωμένων. Ἡ τουρκι-

κὴ τυρκαννία ἐκάλυψε δι' ἐρειπίων τὰς χώρας ἐκεῖνας, ἐν αἷς ἔρ-
βρεν ἄλλοτε: τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα.

Ἐν Παλαιστίνῃ ἡ καταστροφή τῶν δασῶν ἐπετελέσθη ἐν
ἐποχῇ, ἣν δὲν δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ ὀρίσωμεν. Ἡ μὲν Παλαιὰ δια-
θήκη πολλαχοῦ ποιεῖται λόγον περὶ δρυῶν καὶ πευκῶν καὶ κέδρων,
ἀλλ' ἐν τῇ Νέῃ Διαθήκῃ οὐδαμοῦ μνημονεύεται ἡ ὑπαρξίς ἀλη-
θοῦς δάσους. Τὰ δένδρα αὐτῆς κατεστράφησαν ὡς φαίνεται ἐν τῷ
μεσαιῶ χρόνῳ τῆς ἐμφανίσεως τῶν δύο τούτων ἱερῶν βιβλίων.
Πρὸς ἀνατολὰς δὲ, οὐδαμοῦ καταφαίνονται φοβερώτεροι αἱ συνέ-
πειαι τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν, ὅσαι ἐν Περσίᾳ, ὑπὸ τὴν κυ-
βέρνησιν τῶν σαχῶν ἄπασα αὕτη ἡ χώρα ἡ τόσον ἄλλοτε εὐ-
φορος καὶ καλῶς ἀρδευομένη, ἡ καλυπτομένη ὑπὸ κήπων καὶ ῥό-
δων, ἡ κατοικοῦμένη ἄλλοτε ὑπὸ κατοίκων ἐργατικῶν καὶ δρα-
στηρίων, κατέστη ἔρημος. Ἐν αὐτῇ, ὁ διαβάτης εὐρίσκει ἀνά πᾶν
βῆμα διώρυγας ξηρὰς, ἔχνη γεφυρῶν ἐπὶ ποταμῶν ἐξαφανισθέν-
των, οἰκίας ἠρειπωμένας, τείχη καταρρέοντα, ναοὺς ὑπὸ τοῦ ἡλίου
καταφλεγομένους, οὐδαμοῦ δὲ δένδρον ὅπως ἀναπαυθῆ, ἢ κρήνην
ὅπως καταπαύσῃ τὴν δίψαν αὐτοῦ. Ἡ κατάστασις αὕτη ἡ μαρ-
τυροῦσα τὴν ἀθεράπευτον τῶν μωαμεθανικῶν χωρῶν παρακμὴν,
εἶναι σχετικῶς πρόσφατος· ὁ Tavernier διηγεῖται, ὅτι κατὰ τὴν
δεκάτην ἐβδόμην ἑκατονταετηρίδα, εὐγενής τις Πέρσης τῷ ἔλεγεν,
ὅτι καθ' ὃν χρόνον ἐκυβέρνα ἐπαρχίαν τινα, τετρακόσαιο βρούτεις
εἶχον ξηρανθῆ ἐν αὐτῇ. ὡσαύτως δὲ αἱ Μουσουλμανικαὶ φυλαὶ
ἄφησαν ἔχνη τῆς Ἀλεθρίας διαβάσεως αὐτῶν ἐν τῇ βορείῳ Ἀφρικῇ,
νῦν μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξηρὰ καὶ ἀγόνω, ἄλλοτε δὲ χορηγούση
σίτον εἰς τὴν Ῥώμην. Καὶ ἐν Ἀλγερίᾳ δὲ, τῇ Γαλλικῇ Ἀλγερίᾳ,
ἡ καταστροφή τῶν δασῶν λαμβάνει πολλαχοῦ γιγαντιαίας δια-
στάσεις, ὡς κατὰ τὸ 1853, ὅτε ἐν μόνῃ τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Κων-
σταντίνης, τὸ πῦρ κατέστρεψε δάση ἐκτάσεως 150,000 στρεμ-
μάτων.

Τελευταῖον δὲ παρατηρῶ ὅτι τὰς στέππας τῆς Ταρταρίας διασχί-
ζουσι ποταμοί, οἵτινες ξηροὶ ὄντες τὴν σήμερον καθίστων ἄλλοτε
εὐφορον τὴν χώραν. Αἱ δὲ πεδιάδες τῆς Κριμαίας ἐπὶ μὲν Μιθριδά-
του ἦσαν εὐφοροὶ καὶ πολυάνθρωποι, σήμερον δὲ πολλαχοῦ ἀπαντᾷ

τις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους λείψανα πολυαριθμῶν χωρίων, συντρίμματα ἀρχαίων ὑδραγωγείων καὶ τάφων καὶ ἔγχνη δένδρων ἐξαφανισθέντων.

Τοιαῦτα τὰ ἐκ τῆς ἀπερισκέπτου καὶ ἀκανονίστου καταστροφῆς τῶν δασῶν ἀναπόδραστα ἀποτελέσματα.

Ὁ κ. Ρομβισσῶν ἐν ἐξάλλῳ ἐνθουσιασμῷ ἐπὶ τῇ θεᾷ τῶν μεγαλοπρεπῶν καὶ βαθυσκίων δασῶν, ἃ ἐπεσεκέφατο κατὰ τόπους διαφόρους, περιγράφει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀξιολογωτέρων καὶ ὠφελιμωτέρων φυτῶν, ὡς ἔπεται, τὴν ψυχολογικὴν συγκίνησιν τῶν εἰς τὰ δάση ἐμφιλοχωρούντων, εἴτε ἐκ κόρου τοῦ κοινωνικοῦ βίου, εἴτε ἕνεκα ἠθικῶν δυσιάτων ἀλγηδόνων, εἴτε τελευταῖον ἕνεκα ἐνθείου τινος κατακωχῆς, καὶ μυστηριώδους ἐμπνεύσεως, δι' ἧς ἡ ψυχὴ ἀποσπωμένη ἀπὸ τῶν ἐπιγείων, ὡς ἐκ πνευματικοῦ τινος ὄρμεμφύτου, φέρεται πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὸ κατὰ τὸν Πλάτωνα «ὄντως ὄν». Τὰ μεγάλα δάση, λέγει, παριστῶσιν ἐν τῶν μᾶλλον καταπληκτικῶν καὶ μαγευτικῶν θεαμάτων. Τὰ μὲν φυλλώματα αὐτῶν ἀμύθητον καὶ συγκινητικὴν ψιθυρίζοντα μελωδίαν, ἡδὺ καὶ τερψίθυμον μεταδίδουσιν ἄρωμα εἰς τὴν ἐπιψαύουσαν αὐτὰ αὖραν! Ὑπὸ δὲ τὴν δροσερὰν σκιὰν αὐτῶν ἀναψυχὴ παρήγορος, γλυκεῖα καὶ θελκτικὴ ζωογονεῖ τὸ κεκμηκὸς σῶμα τοῦ ὀδοιπόρου.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν δασῶν ἡ ζωὴ οἶονεὶ ἀγνίζεται, τὰ πάθη κατευνάζονται, ὁ ψυχικὸς πυρετὸς μαρμαίνεται, τὸ φρόνημα ὑψοῦται, αἱ συναισθήσεις λεπτόνονται καὶ ἡ ψυχὴ μεταστρέφεται εὐχερῶς ἐν ἀμυθῆτῳ εὐφροσύνῃ ἐπὶ τὴν οὐσίαν τῶν ὄντων, ἐπὶ τὴν οὐρανίαν αὐτῆς καταγωγὴν.

Πάντες οἱ ἔξοχοι ἄνδρες, οἱ δι' ἐξαιρέτων διανοητικῶν δυνάμεων προικισθέντες συναισθάνονται στοργὴν ἐγκάρδιον καὶ ἀκατάσχετον ῥοπὴν πρὸς τὴν ἐρημίαν καὶ ἰδίως πρὸς τὰ βαθύσκια δάση. Ἡ δὲ προκύπτουσα ἀρμονία ἐκ τοῦ διήκοντος γλυκεῖος φωτὸς τὰ ἀσκεπῆ τῶν δασῶν χωρία καὶ ἐκ τῆς βαθείας σκιᾶς, ἣν περιχέουσι τὰ ὑψικάρηννα δένδρα, προσέτι δὲ ἡ ἀδιάλειπτος τῶν εὐκινήτων φυλλωμάτων συναυλία, τὰ ἡδύοσμα καὶ ῥωστικά ἀρώματα ἅτινα ἐκπέμπουσιν ἐκ τῶν κόλπων αὐτῶν, καὶ ἡ πλήρης δονήσεων καὶ μαρμαρυγῆς ἀτμόσφαιρα, ἡ περιβάλλουσα τὸν ἐν δάσει βαθυσκίῳ ἐμφιλοχωροῦντα, πάντα ταῦτα ἀπεργάζονται ἀπαύγασμά τι

Κύριος Γεώργιος Παυλίδης

κόσμου μυστηριώδους, ὃν διορθῆ ἡ διάνοια καὶ οὐ σχεδὸν ἄπτεται διὰ τῶν πνευματικῶν πτερυγῶν αὐτῆς. Οὐ μόνον δὲ ἡ διάνοια ἀνυψοῦται εἰς τὰς αἰθερίους ζώνας πτερυγίζουσα ὑπὸ τὴν ἀναψυκτικὴν σκιάν τῶν μεγάλων δασῶν, ἀλλὰ καὶ αἱ εὐγενεῖς φύσεις αἱ εἰς συμφορὰς περιπεσοῦσαι εὐρίσκουσιν ἐν αὐταῖς σωτήριον πικραμυθίαν. Οὕτω δὲ ἡ πιέζουσα τὴν ψυχὴν γλυκεῖα μελαγχολία καὶ ἡ πρὸς τὸ θεῖον μεταστροφή αὐτῆς μετριάζουσι τὴν ἐκ τῶν ἐψευσμένων ἐλπίδων βαρεῖαν ἀθυμίαν.

Τὰ φυτὰ παρέχουσι ἡμῖν ἀληθῆ πανάκεια, ἀποτελοῦσιν ἀληθῆ φυσικὰ φαρμακεία καὶ θεραπευτήρια τῶν ἡμετέρων νοσημάτων.

Ἐκ τοῦ ξύλου, τοῦ φλοιοῦ, τῶν βλαστῶν, τῶν φύλλων, τῶν ἀνθέων, τῶν καρπῶν, ἐκπέμπονται μῦρα ζωογόνα, ἐπιβρῶννύοντα τὰ ὄργανα ἡμῶν, ἀνακαινίζοντα τὸ αἷμα καὶ οὐδετεροῦντα τὰ περιτοιχοῦντα ἡμᾶς μiasματικά στοιχεῖα.

Ἡ ἱστορία πάντων τῶν αἰώνων διδάσκει, ὅτι οἱ προνομιούχοι τόποι οἱ ὑπὸ μεγάλων δασῶν ἐπισκιαζόμενοι, ὑπῆρξαν αἰετοπατε ὑγιεῖνοι καὶ πολυειδῶς χρήσιμοι. Αἱ αὐταὶ δὲ χώραι μετὰ τὴν καταστροφήν τῶν δασῶν μετεβλήθησαν εἰς ἔλη καὶ παρήγαγον μιάσματα καὶ παντοειδῆ στοιχεῖα θανάτου.

Χαίρετε λοιπὸν δάση προσφιλῆ, ἀναφωνεῖ ὁ αὐτὸς συγγραφεύς ὑπὸ τὴν σκιάν ὑμῶν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα εὐρίσκουσιν ἀνάπαυσιν ζωογόνον. Ὑπὸ τὴν σκιάν ὑμῶν ἡ ἰδέα τῆς θεῆς Μεγαλειότητος ἀποκαθαίρει μὲν τὴν διάνοιαν, ὑποθερμκίνει δὲ τὴν καρδίαν, ὡς ἡ εὐστοργὸς πνοὴ μητρὸς πεφιλημένης.

Παρ' ἡμῖν δύο εἰσὶ τὰ κύρια αἷτια τῆς ἀθρόας ἢ ἀκανονίστου καταστροφῆς τῶν δασῶν. Οἱ ἐξ ἀκηδίας ἢ ἐκ προμελέτης ἐτησίως ἀνανεούμενοι ἐμπρησμοὶ καὶ ἡ ἀδεία τῶν ἀρχῶν ἐνεργουμένη ἀποκοπὴ τῶν θάμνων καὶ δένδρων ὑπὸ τῶν ἀνθρωπείων, ἢ δικωλύουσα πολλοῦ, τὴν τόσον εὐχερῆ ἐν τῷ ἑλληνικῷ εἰδάφει φυσικὴν ἀναδάσωσιν. Ἄλλως δὲ παρ' ἡμῖν τεχνικὴ καλλιέργεια δάσους, ἢ κανονικὴ ὕλοτομία οὐδαμοῦ ἐνεργεῖται. Ὡστε πλεῖστα δάση διακένουσι ἐν καταστάσει ὕλης ἀχρήστου, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως μέσων συγκοινωνίας καὶ μηχανημάτων ἐπιτηδείων πρὸς κατεργασίαν τῆς ξυλείας· τούτου ἕνεκα, ἡ ἀναγκαιοῦσα τῇ χώρᾳ

ζυλεία εισάγεται ἔξωθεν ἐκ Τουρκίας ἢ Ἰταλίας. Τοῦναντίον δὲ ἐν ἄλλαις χώραις, ἕνεκα τῶν σιδηροδρόμων, οὐ μόνον ἡ ἐγχωρία ζυλεία ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ποικίλας τῶν κατοίκων χρείας, ἀλλ' ἐν Γερμανίᾳ ἰδίως ἰδρύθησαν ἀπὸ τινος χρόνου, 417 καταστήματα, κατεργαζόμενα ἐτησίως δι' ἀτμοκινήτων μηχανῶν δυνάμει 37, 000 ἵππων καὶ διὰ 465,000 Stères, στερομετρῶν ξύλων, ἐνὸς κυβικοῦ μέτρου ἐκάστου, 139,600,000 χιλιάργαμμα μάζης πρὸς κατασκευὴν χάρτου.

Τελευταῖον δὲ παρατηρῶ, ὅτι παρ' ἡμῖν, τόσον ἐπὶ τῆς ἐξεργασμένης ζυλείας, ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς μὴ ἐξεργασμένης ἐπιβάλλεται δικαίωμα ὑλοτομίας 10,20,15, καὶ 25 ο]ο ἐπὶ τῆς τρεχούσης τιμῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τρέχουσα τιμὴ περιλαμβάνει καὶ τὸ πληρωθὲν δικαίωμα, ἄρα ὁ ἐπιβαλλόμενος ἐκάστοτε φόρος γίνεται φόρος ἐπὶ φόρου· τούτου δ' ἕνεκα, ἡ ἐξόδευσις τῆς ἐγχωρίου ζυλείας καθίσταται δυσχερεστέρα.

Ἄλλὰ τί πρῶτον, τί δεύτερον, νὰ εἴπῃ τις περὶ τοῦ ἡμετέρου φορολογικοῦ συστήματος, ὅπερ ἐπ' οὐδεμιᾶς ἐπιστημονικῆς στηρίζεται βάσεως, καθόσον συστηματικῶς μάλιστα ἀντιβάνει εἰς τὴν μόνην ἀναμφισβήτητον περὶ φόρων ἀρχὴν τοῦ δικαίου, καθ' ἣν τὰ δημόσια βάρη δέον νὰ διανεμῶνται ἀνκλόγως τῆς περιουσίας, ἢ ἀκριβέστερον τῶν προσόδων ἐκάστου.

Ἄλλ' ἐν ὅσῳ τοιαῦται ἄδικοι διατάξεις ἐπιβαρύνουσι τὴν περιουσίαν τῶν φορολογουμένων, οἱ κοινωνιολόγοι δὲν δικαιοῦνται τάχα ἀξιῶντες, ὅτι κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους, οἱ μὲν πλούσιοι γίνονται πλουσιώτεροι, οἱ δὲ πένητες πενέστεροι ;

Ἐθῆναί τε 28 Ἰουλίου 1883

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΣΟΤΤΣΟΣ

Σ. Π. Σ. Τὸ δεύτερον ἡδὴ ἡ «ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ» κοσμεῖται δι' ἔργον σοβαροῦ τοῦ Σεβαστοῦ αὐτῆς συμβούλου καὶ σοφοῦ ἀνδρὸς κ. Ἰωάννου Σούτσου, καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ. Τιμώντες ἐξόχως τὰ διαπρεπῆ αἰσθήματα πρὸς τὸ ἡμέτερον ἔργον τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν καθηγητοῦ καὶ ἐπιφανοῦς συγγραφέως ἀπονέμομεν καὶ ὀμολογοῦμεν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν, διὰ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ συνεργασίαν.